

Případová studie

Starostovo svévolné obohacení obce

- Případ:** *Městská část Praha 9 v. Městský soud v Praze*
- Právní rozhodnutí:** Nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2005 sp. zn. II. ÚS 87/04, zveř. pod č. nál. ... /200... Sb. nál. a usn., sv. ...
- Soudci:** *Nikodým*, předseda senátu, a *Balík*, disentující soudce *Lastovecká*

Zadání:

- (1) Principiálně přezkoumejte správnost nálezu a disentu k němu a dospějte k odůvodněnému právnímu závěru
- (2) Vyvoďte a napište vlastní právní větu z nálezu a disentu k němu a odůvodněte ji
- (3) Přezkoumejte správnost následující modelové právní věty a dospějte k odůvodněnému právnímu závěru. Odpovídá její obsah skutečnostem prokázaným v řízení?
- (4) Uvažte správnost právního myšlení, opírajícího se o zobecnění hledisek stupně společenské nebezpečnosti trestného činu podle práva trestního (§ 3 tr. z.) pro právo ústavní a pro rozhodování sporů ve věcech soukromoprávních
- (5) Lze daný případ podrobit testu poměrnosti? Pokud ano, s jakým výsledkem?
- (6) Uvažte, zda by při skutku za dnešního právního stavu bylo rozhodnutí odlišné oproti rozhodnutí za skutku z roku 1997, resp. 1994 a pokud ano, v čem
- (7) Rozhodl Ústavní soud spravedlivě?

Modelová právní věta:

1. Starosta městské části hlavního města Prahy **nesmí samojedině tvořit vůli** této právnické osoby veřejného práva směřující ke změně nájemního poměru. To je zákonem **vyhrazeno sborové tvorbě** alespoň většinové vůle obvodního zastupitelstva, popř. obvodní rady.

Starosta může sborově již vytvořenou vůli **jen projevit navenek**. Tím, že starosta **zastupuje** městskou část hlavního města Prahy navenek, znamená, že je **pouze osobním prostředkem**, jehož pomocí je již existující sborová vůle této právnické osoby projevována navenek.

2. Podle § 39 obč. zák. je **neplatný** právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.

Zužujícím výkladem tohoto donucujícího ustanovení, který si hledí smluvní svobody, platí, že **ne každé překročení** zákonného dovolení starostova jednání má za následek neplatnost soukromoprávního úkonu městské části hlavního města Prahy pro rozpor s obsahem nebo účelem zákona [*in concreto* § 27 zák. č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a § 45 písm. p) tehdy platného zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecního zřízení), ve znění platném v rozhodné době roku 1997, resp. 1994] nebo pro jeho obcházení.

O takový rozpor **nejde** tehdy, jestliže starosta o své vůli změnil nájemní smlouvu, s jejímž uzavřením souhlasila obvodní rada, přičemž však **nevybočil** z obecní **vůle pronajmout** věc a **setrvávat** v nájemním poměru, z hospodářského **účelu** smlouvy ani z jejích podstatných **obsahových** náležitostí a majetek obce, jako pronajímatele, tím s **poctivým úmyslem** **zhodnotil** o dohodnuté vyšší nájemné, které **nebylo zřejmě nespravedlivé** a k jehož zvýšení se nájemce **dobromyslně** zavázal.

3. Starostovým jednáním, přičitatelným v soukromých poměrech městské části hlavního města Prahy, **nebyla nikomu způsobena újma**; a to ani nájemci vzhledem k obvyklosti výše navýšeného nájemného v místě a čase.

4. **Veřejný pořádek** v obecním zřízení byl **narušen**. Avšak s ohledem na to, že se tak stalo s dobrým úmyslem **majetkového prospěchu** městské části a vzhledem ke

všem **okolnostem** případu, je stupeň nebezpečnosti s tím spojený nepatrný, z čehož proto **nelze** dovozovat soukromoprávně nepříznivé důsledky (neplatnost změny nájemní smlouvy).

5. Významu **smluvní svobody soukromých poměrů** a významu **dobré víry** v nabytá soukromá práva a ve vázanost soukromoprávním závazkem nutno dát **přednost** před **veřejným zájmem na sborové tvorbě vůle** městské části hlavního města Prahy, vyplývající z práva veřejného, **pakliže** výkonem smluvní svobody a dobromyslným jednáním **nebyl ohrožen** veřejný zájem na ochraně obecního majetku, který byl **naopak** rozhojněn, a kdy by bylo lze vzhledem k okolnostem případu **rozumně očekávat shodné** řešení věci obvodní radou.

6. Z **právního principu rovnosti v právech**, tedy i rovnosti v nájemních právech, vyplývá, že o **ochranu soukromého práva** se jedná i tehdy, je-li stranou nájemního poměru veřejnoprávní korporace, městská část hlavního města Prahy, jako územní samosprávný celek, neboť tato osoba **nepožívá v soukromých poměrech** žádné **zvýhodnění** oproti jiným osobám.

7. Event. **odlišný právní názor** by nebyl s dostatek ústavně konformní v tom, že by za daných okolností **nedostatečně šetřil** podstatu a smysl smluvní svobody soukromých poměrů (čl. 4 odst. 4 Listiny *per analog.*).

8. **Veřejnoprávní a politická odpovědnost** starosty vůči obvodnímu zastupitelstvu zůstává **nedotčena**. Není však předmětem dotčeného sporu o soukromé právo.

Prejudikatura: dle nálezu a disentu, další dle vlastního vyhledání

Právní předpisy: tr. z.; dle nálezu a disentu, popř. další dle vlastního vyhledání

Literatura: *Telec, I.:* Není rozpor se zákonem jako rozpor se zákonem. Právní rozhledy, 12, 2004, č. 5, s. 161 – 168.
